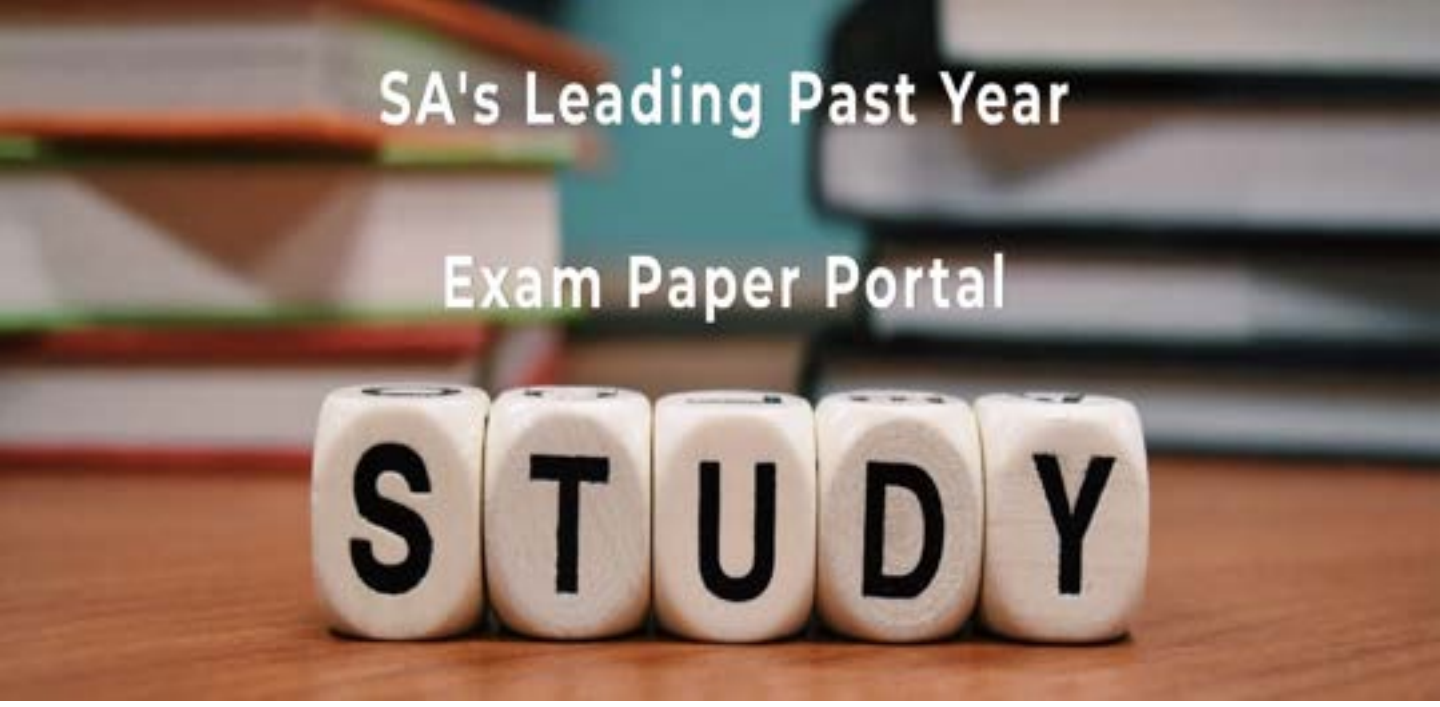

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/
NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V1

2021

PUNTE: 70

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye.

Kopiereg voorbehou

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A:	Leesbegrip	(30)
AFDELING B:	Opsomming	(10)
AFDELING C:	Taalstrukture en -konvensies	(30)

2. Beantwoord AL die vrae.

3. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.

4. Trek 'n streep ná elke afdeling.

5. Nommer elke antwoord korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

6. Laat 'n reël oop na elke antwoord.

7. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.

8. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	30 minute
AFDELING C:	40 minute

9. Skryf netjies en leesbaar.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A: LEESBEGRIP

VRAAG 1

Lees en kyk na die tekste hieronder en beantwoord die vrae wat daarna volg.

TEKS A: ARTIKEL

'N TSOENAMI* VAN HOOP

1 Suid-Afrika steier deesdae vuisvoos onder die baie negatiewe uitsprake oor ons land se toekoms. Volgens Mercy Kannemeyer beïnvloed dit landsburgers. Sulke negatiewe uitsprake laat 'n gevoel van hooploosheid onder landsburgers posvat. Dit versterk ook die gevoel van vasgevangendheid onder ons mense. Ondanks laasgenoemde is daar steeds Suid-Afrikaners wat besluit het om nie in die buiteland na groener weivelde te gaan soek nie.

2 Terwyl baie mense niks beters het om oor te gesels as die moontlikheid om te emigreer ter wille van 'n beter lewe nie, het 'n Kaapstadse sakeman, Jarette Petzer, 'n Facebookgroep met die hutsmerk *#ImStaying* gestig. Die doel was om eendersdenkende Suid-Afrikaners saam te snoer. Verder moes dit hulle die geleentheid bied om negatiewe menings oor Suid-Afrika te verander. Dit moes ook 'n gevoel van lojaliteit teenoor en hoop vir Suid-Afrika laat posvat.

3 Die *#ImStaying*-projek se benadering is om die pessimiste deur ander mense se positiewe ervarings te inspireer. Hopelik sou hulle dan nie Suid-Afrika sommer so vir die buiteland verruil nie. Hulle sal dit eers goed deurdink. Die boodskap moet wees: "Hokaai, stop! Wegvlug is nie die oplossing nie. Dink objektief voordat jy besluit om te waai." En binne minder as 'n maand staan byna 'n halfmiljoen Suid-Afrikaners in hierdie groep saam en sê: "Ek bly."

4 "Die inspirasie wat uit die *#ImStaying*-veldtog se duisende hartverblydende plasings gevloei het, het my opnuut gemotiveer om ten alle koste die negatiewe sienings oor my land te probeer verander," sê Thabo Selepe van Shosanguve in sy *#ImStaying*-Facebookplasing. Hy is in die middernagtelike ure iewers tussen niks en nêrens deur 'n wildvreemde barmhartige Samaritaan gehelp nadat sy motor sonder brandstof gaan staan het. "Ek is trots om uiteindelik deel te wees van landsburgers van verskillende ras- en kultuurgroepe. Hulle reik na mekaar uit om só 'n opwindende nuwe era van nasiebou uit te brei." Shren Chettier van Potchefstroom vertel: "Ek het onlangs tydens 'n rit na Pretoria siek geword. My herstel is te danke aan Frans Moheilwa, 'n motorwag van Krugersdorp, wat my vrou spontaan gehelp het om my betyds by die hospitaal te kry. Gewoon omdat hy 'n landsburger in nood herken en instinktief opgetree het."

5 Ten spyte van die getuienis op die vorige bladsy dat Suid-Afrika nie net met ernstige probleme worstel nie, is daar ongelukkig reeds – soos verwag – 'n teenreaksie van 'n groepie hooploses. Hulle is mense wat rampspoed voorspel. Verder wil hulle die *#ImStaying*-Facebookprojek, wat tans die grootste toename in ledetal onder Suid-Afrikaanse Facebookgroepe het, in onguns bring. Hulle sien alle pogings van ekonome om die land reg te ruk as onindrukwekkend.

6 'n Vinnige berekening bevestig hoe ver hierdie skeptikusse die kat aan die stert beet het. Navorsingsresultate van die NOBG (Nasionale Ondersteunings-bewusmakingsgroep) dui daarop dat *#ImStaying* se ledetal tans 5,16 keer meer is as die aantal sitplekke (94 700) in die grootste sportstadion in Suid-Afrika. En dít slegs minder as 'n maand nadat die eerste kommentaar op die *#ImStaying*-Facebookblad geplaas is. Verder, indien *#ImStaying* as 'n politieke party sou kon registreer, sou dit die vyfde grootste party in ons parlement gewees het. En as dit moontlik was om *#Imstaying* as 'n onafhanklike land erken te kry, sou dit volgens "bevolkingsgetalle" 175ste op die wêreldranglys (net groter as Malta) gewees het!

7 Bogenoemde statistiek wys dit duidelik: die *#ImStaying*-projek het Suid-Afrikaners soos 'n storm getref. Mercy Kannemeyer skryf op Maroela Media dat *#ImStaying* presies is wat Suid-Afrika tans nodig het. "In hierdie tyd van onluste, geweld, onenigheid en verdeeldheid moet Suid-Afrikaners gereeld daaraan herinner word: die mooi en die goeie bestaan ook hier." Imram Naidoo pleit op Facebook: " 'n Projek om mense bymekaar te bring (hoe onvolmaak dit ook mag wees), verdien ondersteuning. Jarette Petzer, ek hóú van die entoesiasme en die positiewe verhale. *#ImStaying* versprei die gees van *ubuntu*** wat ons as nasie nodig het. Wat egter 'n jammerte is," skryf hy, "is dat dit enigsins nodig was om so 'n groep te skep. Wat sê dit van ons as Suid-Afrikaners?"

8 In reaksie hierop sê Petzer: "Ja, die *#ImStaying*-inisiatief is beslis nie volmaak nie. Ons gaan verséker aan die begin foute maak en op mense se tone trap, maar ek dink ons slaag ten minste in ons doel om vir Suid-Afrikaners genoeg redes te gee waarom hulle twee keer behoort te dink voordat hulle hierdie mooi land vol geleenthede sommer wil verlaat. Ons veroordeel egter nie diegene wat kies om die land te verlaat nie, want die realiteit vir baie mense is dat daar elders beter geleenthede is."

9 Dit bly belangrik om aktief na redes vir optimisme te soek en dit wyd en syd bekend te maak. Dit beteken nie dat ons blind moet wees vir die groot uitdagings waarmee ons land gekonfronteer word nie, maar *#ImStaying* pleit: Veg saam met ons vir 'n blink toekoms, vir al ons mense. Hooploosheid gaan ons nêrens bring nie.

*__tsoenami__ – hoë, uitgestrekte getygolf/seegolf veroorsaak deur 'n aardbewing of ander steurnis onder die water
**__ubuntu__ – lewensingesteldheid van medemenslikheid, hulpvaardigheid en barmhartigheid

[Verwerk uit *Vrouekeur,* 22 November 2019 en https://maroelamedia.co.za/4/10/2019]

EN

TEKS B: VISUELE TEKS

HIÉROOR WIL SUID-AFRIKANERS BLY EN NIE GLY NIE

Gegrond op NOBG-navorsing – Julie 2019

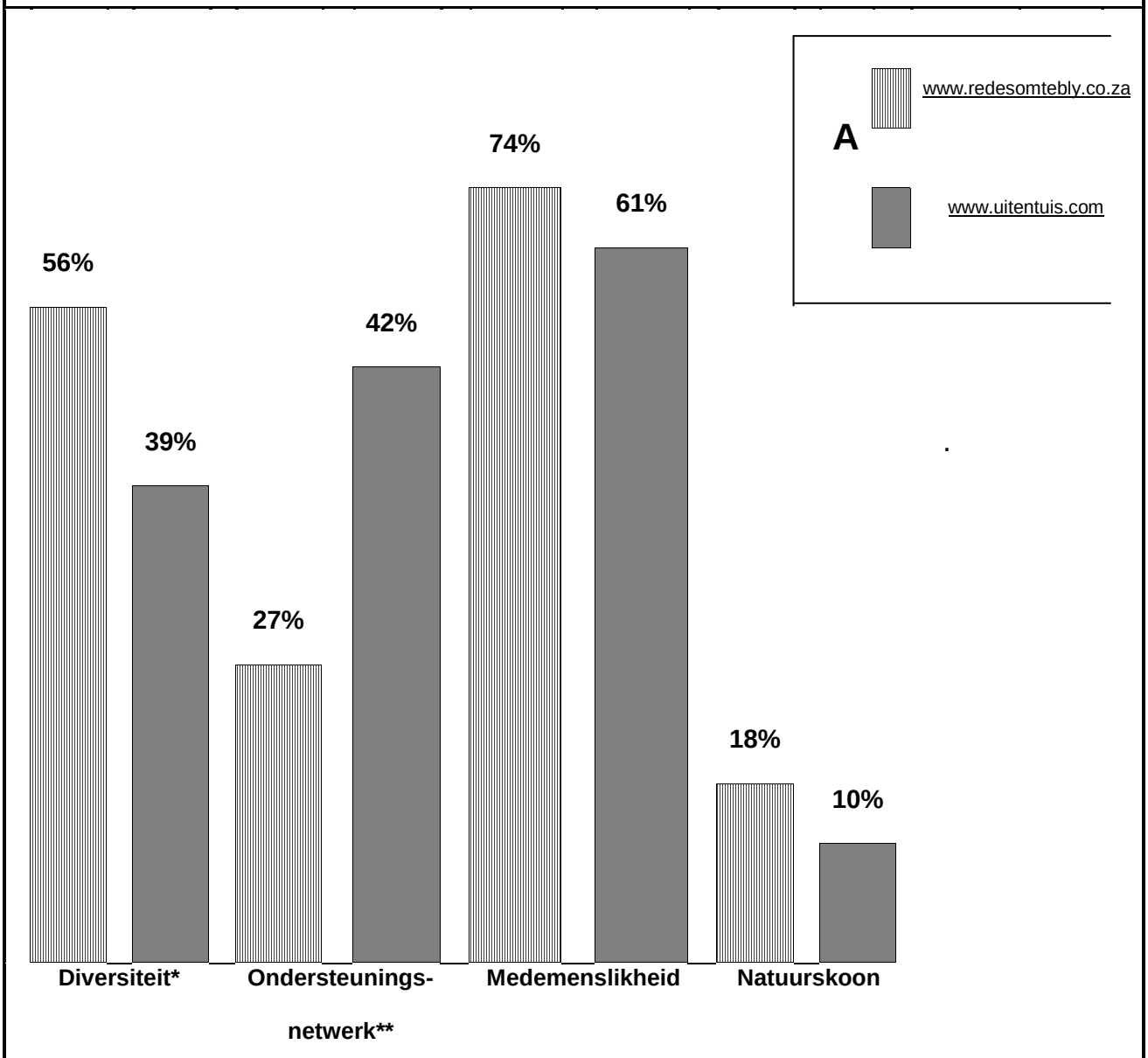

*** Verskillende kultuurgroepe**

**** Ondersteuningsnetwerk sluit familie, vriende, kollegas en werkgewers in**

[Verwerk uit *Grafika24: Netwerk24,* 4 Oktober 2019]

VRAE: TEKS A

1.1 Herlees reël 1 en 2 van paragraaf 1.

Gee EEN woord wat 'n beeld skep van hoe swaar Suid-Afrika onder negatiewe uitsprake deurloop. Skryf nog 'n woord wat aandui dat ons land eintlik nie meer sulke uitsprake kan verduur nie. (2)

1.2 Die baie negatiewe uitsprake oor Suid-Afrika het emosionele gevolge vir landsburgers wat hulle dan noodsaak om 'n spesifieke besluit te neem.

Gee die TWEE emosionele gevolge asook die besluit wat landsburgers hiervolgens neem. (3)

1.3 Wat impliseer die skrywer met die onderstreepte sinsdeel in paragraaf 2? (1)

1.4 Jarette Petzer is die stigter van die #*ImStaying*-Facebookgroep.

1.4.1 Noem kortliks wat hy met die stigting van hierdie groep beoog. (3)

1.4.2 Kan Petzer se groep kort na die stigting daarvan as suksesvol beskou word? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

1.5 Herlees Thabo Selepe se plasing op die #*ImStaying*-Facebookblad in reëls 19 tot 21.

1.5.1 Hoe ondersteun sy plasing die benaderingswyse van hierdie blad? (1)

1.5.2 Watter negatiewe siening oor Suid-Afrika kan moontlik deur hierdie plasing verander? (1)

1.6 Gee 'n rede waarom Selepe se ervaring met die barmhartige Samaritaan (paragraaf 4) jou moontlik kan inspireer. (1)

1.7 Herlees die onderstreepte sinsdeel in paragraaf 5.

1.7.1 Met watter woord in paragraaf 3 hou hierdie sinsdeel verband? (1)

1.7.2 Noem TWEE sienings wat die hooploses oor die land huldig. (2)

1.8 Kritici sê dat die #*ImStaying*-projek hulle nie beïndruk nie (paragraaf 5).

Watter resultate van die NOBG-navorsing bewys dat die #*ImStaying*-projek eintlik indrukwekkend is? (3)

1.9 Is die onderstreepte sin in paragraaf 7 funksioneel ten opsigte van die artikel se titel? Motiveer jou antwoord. (1)

1.10 Aan watter EEN van die negatiewe aspekte wat Mercy Kannemeyer noem, word direk deur die #*ImStaying*-projek aandag gegee? (1)

1.11 Gee TWEE redes waarom 'n leser kan sê dat Imram Naidoo bevooroordeeld in sy siening van die #*ImStaying*-projek is. (2)

1.12 Gee 'n gepaste antwoord op Naidoo se retoriese vraag in die laaste sin van paragraaf 7. (1)

1.13 Pessimiste moet maar pak en trek! Ons het nie julle tipe landsburgers in Suid-Afrika nodig nie.

Haal 'n sin uit paragraaf 8 aan wat sal verklaar waarom Jarette Petzer waarskynlik nie 'n plasing met hierdie strekking/boodskap op die #*ImStaying*-Facebookblad sou toelaat nie. (1)

VRAE: TEKS B

1.14 Waarna verwys die onderstreepte woord in die opskrif van hierdie grafiek? (1)

1.15 Noem die bronne wat Grafika24 geraadpleeg het vir die saamstel van hierdie grafiek. (2)

1.16 Hoe help die sleutel van hierdie grafiek (gemerk A) die leser om die inligting te verstaan? (1)

VRAE: TEKS A EN B

1.17 Hoe hou die aspek van medemenslikheid in TEKS B verband met die inhoud van paragraaf 4 in TEKS A? (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING

VRAAG 2

Lees die teks hieronder en maak 'n opsomming van **SEWE feite wat op Chappies-omhulsels voorkom om mense se algemene kennis uit te brei.**

LET WEL:
1. Jou opsomming moet in jou eie woorde (in volsinne) in paragraafvorm aangebied word en mag nie meer as **90 woorde** beslaan nie.
2. Jy moet EEN samehangende paragraaf skryf.
3. Dit is nie nodig om vir die opsomming 'n titel te gee nie.
4. Dui die getal woorde aan wat jy vir die opsomming gebruik het.

TEKS C

70 JAAR SE GELUKKIGE GEKOU

Lank voordat Google die agies se soeke na kennis kon stil, was kennis op 'n omhulsel van 5½ by 3½ cm beskikbaar. Al wat die nuuskierige moes doen, was om na die naaste winkel toe te stap en vier Chappies vir 'n sent te gaan koop. Jy wonder straks hoe word hierdie k(l)outjie by die oor gebring.

Die beskeie kougompie was amper nie met ons nie. Arthur Ginsburg, 'n werknemer by die lekkergoedfabriek Chapelat, moes met 'n nuwe produk vorendag kom toe Chapelat sy grootste kliënt verloor het. Ginsburg het kougom voorgestel en dit Chappies genoem, afgelei van fabrieksnaam Chapelat. So het dié eg Suid-Afrikaanse produk ontstaan.

Vra enigiemand ouer as 30 oor Chappies uit en jy sal baie stories hoor van grootword met hierdie kougom. Chappies word onthou as die kougom wat jou slim gemaak het omdat Ginsburg se aanslag om "Het-jy-geweet?"-feite aan die binnekant van die kougom se omhulsel aan te bring, 'n wenner onder die jonger geslag was. Tieners kon op die Chappie-omhulsel lees dat hulle aan nomofobie ly (die vrees om sonder selfoonkontak te wees).

Chappies was in suurlemoen-, lemoen- en aarbeigeur beskikbaar. Een van die feite op die omhulsel was dat 537 aarbeie meer vitamien C as dieselfde getal lemoene bevat. 'n Ander voedselfeit is dat macadamianeute giftig vir honde is. Terwyl die diereryk nou aan die beurt is met die Chappie-feite: Het jy geweet slakke kan 'n jaar lank hiberneer sonder om te eet? Dit wil mos voorkom asof die mens wil-wil hiberneer as jy die Chappie-feit glo dat mense 'n derde van hulle lewens omslaap!

Aanvanklik is die feite wat gebruik is, vanaf 'n vasvraprogram verkry. Een van die feite in enige vasvraprogram van daardie tyd (en natuurlik 'n Chappie-feit) was dat die enigste straat waarin twee Nobelpryswenners gewoon het, in Soweto is. Later het die Universiteit van die Witwatersrand 'n rol in die bymekaarmaak van die amper 6 000 Chappie-feite gespeel.

Later is Chapelat aan Cadbury verkoop, wat dit vandag steeds besit. Ek haal vinnig my Chappie se omhulsel af. Het jy geweet maande wat op 'n Sondag begin, sal altyd 'n Vrydag die dertiende hê?

[Verwerk uit *Die Burger Naweek*, 15 November 2019]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Bestudeer die advertensie (TEKS D) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS D

[Verwerk uit https://taalmonument .co.za]

3.1 Skryf die sinoniem van die onderstreepte woord in reël 2 neer. (1)

3.2 Skryf die kern van die onderstreepte woord in reël 5 neer. Gebruik dié kern as 'n bepaler van 'n samestelling in 'n sin. (2)

3.3 Waarom is die gebruik van die vetgedrukte woord in reël 7 effektief in hierdie advertensie? (1)

3.4 Waarom word die dubbelpunt in reël 8 gebruik? Herskryf die sinsdeel in reël 8 en 9 en gebruik 'n ander gepaste leesteken in die plek van die dubbelpunt. (2)

3.5 Wat is die adverteerder se oogmerk met die insluiting van die onderstreepte woord in reël 11? (1)

3.6 Die piekniekgangers hoef nie oor die veiligheid van hul motors bekommerd te wees nie.

Motiveer waarom die stelling hierbo 'n feit is. (1)

3.7 Noem TWEE teikengroepe van hierdie advertensie. (2)
[10]

VRAAG 4: STROKIESPRENT

Bestudeer die strokiesprent (TEKS E) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS E: STROKIESPRENT

KINDERS EN HUL DINGE ***Deur Bill Hinds***

RAAMPIE 1

RAAMPIE 2

RAAMPIE 3

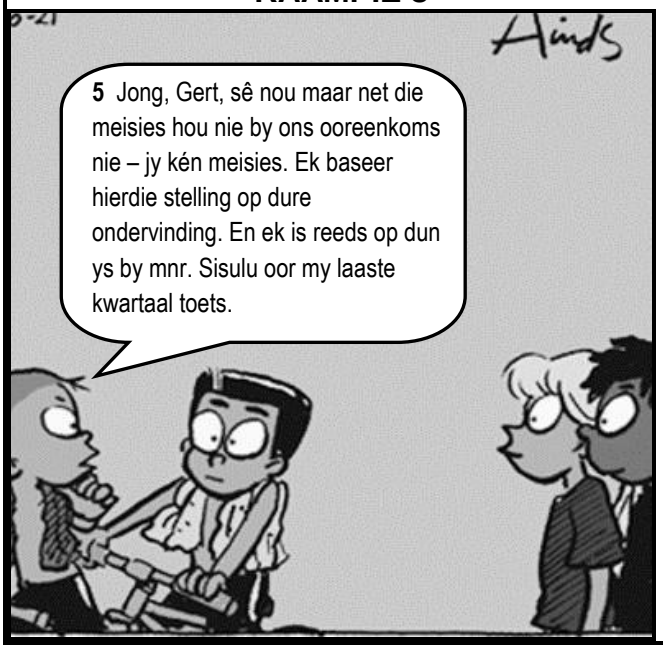

RAAMPIE 4

[Verwerk uit https://gocomics.azcentral.com]

4.1 Wat is die betekenis van die voorvoegsel in die eerste woord wat in SPRAAKBORREL 1 onderstreep is? (1)

4.2 Gebruik die intensiewe vorm van **diep** (SPRAAKBORREL 1) in 'n sin van jou eie. (1)

4.3 Skryf die eienaam in SPRAAKBORREL 1 in die verkleining. Sê ook watter houding Melinda uitdruk met die verkleiningsvorm wat sy in SPRAAKBORREL 2 gebruik. (2)

4.4 Gert se taalgebruik in sin 1 van SPRAAKBORREL 3 is nie Standaardafrikaans nie.

Dink jy dat sy taalgebruik in hierdie SPRAAKBORREL funksioneel is? Gee 'n rede vir jou antwoord. (1)

4.5 'n Spreker gebruik taal dikwels op so 'n manier dat hy/sy 'n ander persoon kan manipuleer.

Haal 'n woord uit die laaste sin in SPRAAKBORREL 3 aan om die stelling hierbo te staaf. (1)

4.6 Herskryf Melinda se woorde in SPRAAKBORREL 4 in die indirekte rede. (1)

4.7 Skryf die woord wat in SPRAAKBORREL 5 verkeerd gespel is, korrek oor. Gee die spelreël vir die korrekte skryfwyse van hierdie woord. (2)

4.8 Verander die woordorde wat in die onderstreepte sin van SPRAAKBORREL 6 voorkom sodat die tyd beklemtoon word. (1)
[10]

VRAAG 5: ARTIKEL

Bestudeer die artikel (TEKS F) hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS F: ARTIKEL

TEL 'N TJEKBOEK NOG? NEE, NET GELOOF, HOOP EN LIEFDE!

1 Dit is (5.2) (kan nie glo nie) dat hierdie jaar sowaar al sy laaste paar treë gaan gee.

2 In 'n uiters moeilike jaar vir ons Suid-Afrikaners moes ekonome (5.3) vure oor tjekrekeningbedrog (5.3) dood slaan en boere moes droogtes oorleef. Ek sluk aan die gal wat opstoot oor ander narighede en gemeenhede wat onbeheerbaar was.

3 Danksy baie aanlyn platforms is ons deesdae ingelig oor wat wêreldwyd aan't gebeur is. Ons word in volkleur en geur deur die donker kant van die lewe gebombardeer. Daagliks! En dit terwyl ons (5.4) skaars oogkontak maak met dié wat saam met ons lewe.

4 Ons strewe om gelukkig te wees voel soos 'n onmoontlikheid. (5.5) Ons verval in moedeloosheid en pessimisme. Die moeilikste deel van lewe is nie om die boosheid van elke dag te bowe te kom nie, dis om goeie en klein oomblikke van vreugde raak te sien en saam te string in 'n snoer sodat ons uiteindelik daarna kan kyk en dit kan herken vir wat dit is: Geluk!

5 Wat ons eintlik terughou, is die gebrek aan insig, 'n nagevolg van ons (5.6) hiperaktiewe lewe en ons onvermoë om die oomblikke wat ons beleef, werklik te lééf.

6 Mag ons tog hierby uitkom ... Mag ons mekaar raaksien en (5.7) waardeer/waardeur en vashou aan die geloof, hoop en liefde sodat ons in die klein oomblikke vreugde vind.

[Verwerk uit *rooi rose*, Desember 2019]

5.1 Skryf die affrikaat wat in die titel voorkom neer. (1)

5.2 Vervang die frase tussen hakies in paragraaf 1 met EEN woord. (1)

5.3 Herlees paragraaf 2 se onderstreepte woorde (vure ... dood slaan).

5.3.1 Wat word met hierdie uitdrukking binne konteks van die teks bedoel? (1)

5.3.2 Gebruik dié onderstreepte woorde letterlik in 'n verduidelikende sin. (1)

5.4 Watter woordsoort is die onderstreepte woord in paragraaf 3? Gebruik die onderstreepte woord nou as 'n byvoeglike naamwoord in 'n sin van jou eie. (2)

5.5 Brei die onderwerp van die onderstreepte sin in paragraaf 4 uit deur middel van 'n byvoeglike bysin. Skryf die sin met die byvoeglike bysin neer. (1)

5.6 Sê waarom die onderstreepte woord in paragraaf 5 'n kompleks is. (1)

5.7 Kies die korrekte woord (paragraaf 6) binne die konteks van die teks en skryf dit neer. Skryf dan 'n verklarende sin met die woord wat jy NIE gekies het NIE. (2)
[10]

TOTAAL AFDELING C: 30
GROOTTOTAAL: 70

Kopiereg voorbehou